

Sygn. akt II UK 270/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku S. K.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.
o emeryturę rolniczą,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 stycznia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z
dnia 16 października 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 października 2014 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. oddalił apelację wnioskodawcy S. K. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 grudnia 2013 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 8 lipca 2013 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury rolniczej, ponieważ zamiast wymaganych 25 lat łącznego stażu ubezpieczeniowego udokumentował on jedynie 24 lata i 16 dni, w tym 9 lat 11 miesięcy i 28 dni pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i własnym (m.in. kwestionowany w odwołaniu okres od 16 sierpnia 1964 r. do 27 kwietnia 1966 r. pracy w gospodarstwie rolnym). W uzasadnieniu wskazano, że wbrew zarzutom apelacji, „organ rentowy przy rozpatrywaniu prawa do emerytury rolniczej prawidłowo uwzględnił jako okres ubezpieczenia okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym, przypadający od 16 sierpnia 1964 r. do 27

kwietnia 1966 r.” Uwzględniając regulację zawartą w art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 704 ze zm.), Sąd Apelacyjny stwierdził, że „nie było możliwości uwzględnienia okresu od 22 sierpnia 1964 r. do 27 kwietnia 1966 r. z tytułu zatrudnienia w [...] S.A. w P., ponieważ okres ten przyjęty już został jako okres ubezpieczenia przy ustalaniu uprawnień wnioskodawcy do emerytury pracowniczej na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podobnie do okresów uprawniających do przyznania emerytury w systemie pracowniczym zaliczony został już okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym od 1 marca 1962 r. do 15 sierpnia 1964 r., co również wykluczało ponowne przyjęcie go do wymaganych okresów ubezpieczenia przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej”.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, a to art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) w związku z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, polegające na przyjęciu, że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym) uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie, co skutkowało odmową prawa do emerytury rolniczej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania: czy w świetle wykładni językowej, systemowej i funkcjonalnej art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, można odmówić ubezpieczonemu prawa do emerytury rolniczej tylko z tego powodu, iż

okres ubezpieczenia, na który powołuje się ubezpieczony, został już przeliczony w innym systemie (pracowniczym).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że dopuszczalność wnoszenia skargi kasacyjnej jest ograniczona, co wynika z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Ponadto, istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

W skardze kasacyjnej brak istotnego zagadnienia prawnego w takim rozumieniu. Przedstawione w niej zagadnienie prawne sprowadza się istniejącej rzekomo potrzeby rozstrzygnięcia wątpliwości co do wzajemnego stosunku powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych do rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Tymczasem kwestia konkurencyjności obu systemów ubezpieczeniowych została już w orzecznictwie rozstrzygnięta na rzecz wykluczenia możliwości zaliczenia tego samego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W wyroku z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06 (OSNP 2008 nr 11-12, poz. 172) Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdził, że „dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego

okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych)”.

Skarga kasacyjna została oparta wyłącznie na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, co oznaczało wobec braku adekwatnych proceduralnych zarzutów kasacyjnych, że Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi oraz oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tych wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), wynikało, że okres od dnia 1 marca 1962 r. do dnia 15 sierpnia 1964 r. pracy w gospodarstwie rolniczym rodziców skarżącego został uwzględniony przy ustalaniu uprawnień do emerytury pracowniczej w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, do której prawo skarżący nabył od dnia 1 listopada 2011 r., na podstawie decyzji organu rentowego z dnia 22 sierpnia 2012 r., wydanej w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 lipca 2012 r. Również kwestionowany w apelacji okres zatrudnienia skarżącego w [...] S.A. w P. od dnia 22 sierpnia 1964 r. do dnia 28 kwietnia 1966 r. został już wcześniej przyjęty jako okres ubezpieczenia przy ustalaniu jego uprawnień do emerytury pracowniczej. Okres ten pokrywał się w znacznej części z przyjętym przez organ rentowy za udowodniony okresem pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców w dniach od 16 sierpnia 1964 r. do 27 kwietnia 1966 r. Uwzględnienie tego okresu pracy nie prowadziłoby więc i tak do wydłużenia okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, gdyż byłoby związane z obowiązkiem skrócenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do okresu od 16 do 21 sierpnia 1964 r. Skoro na potrzeby emerytury przyznanej w systemie powszechnym zaliczono skarżącemu dany okres pracy w gospodarstwie rolnym, to nie sposób na potrzeby emerytury rolniczej ponownie zaliczyć tego samego okresu do stażu ubezpieczeniowego. Zasadą jest bowiem jednokrotne zaliczenie każdego z okresów ubezpieczenia, a w gestii wnioskodawcy leży wybór systemu, do którego chce zaliczyć dany okres.

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie

zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

a.s.